

Válasz.

Kis-Komárom (s vidéke történetéből.

Irta: CSIRE ISTVÁN n.-hajomi lelkész.

(Folytatás.)

Somogyi Seniorok (esperesek)

Briccius (Berecz) Dániel. Lampa esperesnek írja pag. 660, a ki pápai professzorágából viseletet Kis-Komáromba papnak 1639. jul. 1. napján, ekkor kezdvén el ezen Eccclában az ő predikátori hivatalát. Matr. Kis-Komárom p. 33

Briccius Péter a már említett Dánielnek a fia, született 1643 jul. 19 én, kereszteltetvén meg Fider Mihály által, keresztattya s anyái levén Nárdai Mathias porkoláb, Tur... Vajda feleségétől, Trombitás Györgyné, Matr. K-Kom. p. 95. Vidi alia in Lampe 660

Soos János, hogy esperes volt lásd Püsp. Élete p. 40. Hogy somogyi esperes volt, onnan világos, mert azon egy papi diploma alatt, melyet Tatai 1612. adott Szentgyörgyi Gergelynek, Alsó-Lindvai Péter esperes megnevezetik. Ez a szalai Eccclák seniora volt. Kanizsai a pápai tractus seniora, mely a Rábaközre is kiterjedt. — Soos Jánosnak tehát a somogyi Ekkclák seniorának kellett lenni. Egyébiránt a kiskomáromi Matr. uclában p. 203. Kanizsai Pálfi János jegyzéseiben az van, hogy Soos Jánosnak majorja Kis-Komáromban volt és Pálfi vette meg 16 ezüst tallérért.

Laskói Sándor prosector volt 1642. p. 34. Matr. K.-Komár. így szól: „Ao 1642. d. 26. Jan. Daus Alex. Laskovius Copulavit.“

Íme ennyi ez, a mi Tóth Ferencz levéltárában Sárközy István feljegyzése nyomán, emlékül maradt ránk a kiskomáromi matrikulából.

Miként a nyájas olvasó a fenti közleményből észrevehette, nem az összes somogyi régi egyházak lettek benne felsorolva, hanem csak azok, melyek a kiskomáromi iskola építéséhez segélyvel járultak, ezek pedig felét se tették a somogyi egyházaknak. Az 1681. soproni országgyűlésből a kath. rendek részéről I. Leopoldhoz terjesztett sérelmi leirat szerint — abban az időben Somogyvármegyében egyetlen plebánia sem létezett. És ezt nekik elhitetjük, mert a török nem igen kedvezett birtokain a r. kath. atyafiaknak. Midőn Pázmány Péter térítői buzgalmában pár jezsuitát alattomban a hódoltságba küldött, ezeket a török hatóságok Pécs táján elcsípték, s mint közönséges háborúság szerzőket a budai basához kísérték, — honnét pár ezer arany lefizetése után menekedtek meg nagy nehezen a karóba vonatástól. Ezért lett, hogy vidékünkön egy lelkész se került ama gyászos időben 1673. a nápolyi gályákra, mivel, a mint a basák értesültek a pozsonyi citatióról, azonnal kihirdették a hódoltság községeiben, hogy a mely bíró a predikátort Pozsonyba menni enged, irgalom nélkül karóba huzatik. S hogy e tekintetben a basák nem ismertek tréfát, mutatja a Bolhási András nevű ref. pap esete, kit a berzencei basa a szentai erdőben karóba huzatott.

A mi a közleménybeli „Somogyi Seniorok“-at illeti, meg kell jegyeznom, hogy azok — mint lakhelyök is mutatja — a Kis-Komárom vidékén fekvő egyházaknak voltak esperesei, a kaposi és szigetvári esperesekről itt említés nem tétetik.

Eddig van Cs. közleménye. Most lásuk és halljuk Révész Káimánt:

„Azon becses közlemények után, melyeket Kis-Komárom történetével kapcsolatban Nt. Csire István ur e lapok 20—22. számaiban közrebocsátott, al-

kalmat veszek én is magamnak, hogy egy-oly rendkívül érdekes egyháztörténelmi adatot ösmertessék meg e lapok olvasóival, a mely nemcsak Kis-Komárommal van egyenes összeköttetésben, hanem egyházkormányunk történetében is igen becses adatokat szolgáltat.

Kis-Komárom vára és Kis-Komárom város (ma Komárváros) külön gyülekezetet képeztek. Ez utóbbinak lelkésze 1650 körül Nagymartoni (más forrás szerint Nagy-Maráci) Balázs volt. Ez a kétségei kívül igen képzett lelkész ugyancsak 1650 körül a tiszáninneni vidékeken járt s nemcsak az ottani kiváló tudós lelkészeket hanem magát a busgó kálvinista fejedelemasszonyt Lorántfy Zsuzsannát, a nagy I. Rikóczy György özvegyét is felkereste s velők az akkor még mindig napirenden levő presbyterián mozgalmakkal kapcsolatban főként egyházkormányási kérdésekről beszélgettek. A kiváló vallásos kedélyű s egyháza iránt a legösszintébb érdeklődéssel viseltető fejedelemasszony megbizta a távoli Dunántulnak nála tiszteig lelkészét, hogy alkalmadtán részletesen írja le neki az egyházkormányzat azon módját, mely Dunántul s éppen Kis-Komáromban gyakorlatban van. — Nagyon természetes, hogy Nagymartoni Balázs nem feledkezett meg a különösen megtisztelő felhívásról, hanem hazatérte után csakhamar felkereste a fejedelmi özvegyet levelével, melyet a „Történelmi Tár“ 1889. évfolyamának II. füzetében a 350 év következő lapokon közölt, több egykoru okmányokkal együtt, érdeemes történettudósunk Szilágyi Sándor. Szükségesnek látom a kérdéses levelet itt szóról-azóra lenyomatni.

(Vége következik)